

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Иван Стойков Стоянов

върху дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор”, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2 Психология.

Педагогическа и възрастова психология

Тема на дисертационния труд: „Насоки за психологична подкрепа при обучението на бежанци в Република Гърция“

Автор: Панайота Димитриос Фасли, докторант в ЮЗУ „Неофит Рилски“

Научен ръководител: доц. д-р Русанка Манчева

Становище: доц. д-р Иван Стойков Стоянов, съгласно Заповед № 23/17.01.24г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград

1. Актуалност на разглеждания в дисертацията проблем

Актуалността на разработения в дисертационния труд проблем относно подкрепата в процеса на адаптацията на бежанци е безспорна, както в научно (за възрастовата и педагогическа психология), така и в научно-приложно отношение. Изводът се позовава на комплексния бежански натиск върху цялостното функциониране на държавата, което неминуемо се отразява и в опитите на образователната система в Република Гърция да интегрира децата на бежанците и да отговори адекватно на техните специфични потребности. Аспект, който подробно е застъпен в представената за становище разработка.

2. Данни за докторантурата

В периода декември 2021 – ноември 2023 година Панайота Фасли е докторант по педагогическа и възрастова психология. Процедурата по

провеждане на настоящата защита е реализирана коректно. Изпълнени са минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ и съответно по чл.24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените публикации са свързани с темата на дисертацията и демонстрират изследователска компетентност.

3. Данни за дисертацията и автореферата

Обществената значимост на проблема, необходимостта от обобщаване и систематизация, определят обемистия вид на докторската дисертация на Панайота Фасли: 232 страници с включени 49 таблици и 10 фигури. Основната ѝ формална структура обхваща три части, оформени като глави, съответно въведение, заключение, приноси и приложения. Цитираната литература обхваща 206 заглавия на гръцки и английски език, които са релевантни на разглежданата проблематика.

Основната теза се основава на необходимостта от комплексни интервенции, които целят оказването на подкрепа на бежанците за справяне с преживените от тях травматични събития, за подобряване на тяхната социална интеграция, образователен статус.

В уводната част Панайота Фасли е заложила актуалността на проблема, социалната му значимост и мотивацията за избор на темата.

В първа глава е направен обективен и подробен анализ на понятията миграция и бежанец, като авторката се позовава на различни нормативни документи. Представена е темата за достъпа до образование, протективните и рисковите фактори, които оказват влияние относно благосъстоянието на бежанците. Логично завършва с предизвикателствата, които срещат, както лицата напуснали своята държава, така и специалистите работещи с тях и механизмите за тяхното преодоляване.

Във втора глава от дисертационната разработка са представени организацията и провеждането на експерименталното проучване. Мотивирано са описани ключовите за приложната психологическа

методология компоненти като предмет, обект, цел, хипотеза и подхипотези и задачи на експерименталната програма.

Авторката си поставя следните задачи, които реализира успешно, а именно: да проучи съответната научна литература, в следствие на което са изведени променливите, свързани с личността на учителите, които оказват влияние на психическото здраве на учениците - бежанци. Извършеният обстоен анализ води до структурирането на осем основни фактора, които следва да бъдат изследвани в контекста на психичното здраве на обучаемите. Този концептуален модел е изследван чрез използването на психометрични инструменти, които оценяват водещите фактори, определящи адаптацията, социализацията и интеграцията на децата-бежанци.

Водещата хипотеза е обвързана с допускането, че нивото на мултикултурна компетентност и познаване на приобщаващите практики от учителите, както и техните възприятия и оценки за психологическото здраве на учениците, определят резултата от психологическата подкрепа в образованието на бежанците в Република Гърция.

Трета глава може да се посочи като най-ангажиращата за докторанта, защото на основата на обсъждането на резултатите от изследването са изведени продуктивни изводи и обобщения с преобладаващ приложно-практически характер.

Авторефератът коректно представя структурата и съдържанието на дисертационния труд.

В заключение ще подчертая, че подобни разработки са много актуални предвид настъпилите промени в обществата, отношенията между хората, включително възникващите нови проблеми за практическа реализация.

4. Научни приноси

Приемам формулираните приноси на Панайота Фасли и намирам основания за открояване на следните приносни моменти в теоретичен и практически аспект:

- Направен е структуриран анализ на трудностите, които срещат бежанците в процеса на интеграция в Република Гърция и са посочени алтернативи за тяхното преодоляване;
- Разработена е собствена методика и са получени обективни данни по отношение на изследваната проблематика;
- Представен е мултидисциплинарен йерархичен модел за оказване на психологическа помощ на бежанци;
- Теоретичният анализ и получените резултати от проведеното изследване са значими и приложими в педагогическата практика, тъй като обобщават опита на учители, работещи в мултикултурна среда и са много добра основа за обучение на специалистите имащи отношение към подобряване на положението със закрилата и благосъстоянието на бежанците.

5. Бележки, въпроси, препоръки

По същностните страни на основните тези и тяхното доказване в дисертацията нямам критични бележки.

6. Заключение

На основата на гореизложения анализ на дисертацията на Панайота Фасли на тема: "Насоки за психологична подкрепа при обучението на бежанци в Република Гърция" давам своята положителна оценка за труда и препоръчвам на уважаемото Научно жури да присъди ОНС „Доктор“ в научно направление 3.2. Психология /Педагогическа и възрастова психология/, като аз ще гласувам „ЗА“.

28.01.2024 г.

гр. В. Търново

Подпис:

(доц. д-р Иван Стоянов)

OPINION

by Assoc. Prof. Ivan Stoyanov, PhD

on a dissertation work for the acquisition of the educational and scientific degree “PhD”, field of higher education 3. Social, economic and legal sciences; professional area of activity 3.2 Psychology. Pedagogical and Developmental psychology

Dissertation topic: "Guidelines for Psychological Support in the Education of Refugees in the Hellenic Republic"

Author: Panayota Dimitrios Fasli

Research Supervisor: Assoc. Prof. Rusanka Mancheva, PhD

Opinion: Assoc. Prof. Ivan Stoyanov, PhD

1. Relevance of the Problem Considered in the Dissertation

The relevance of the problem developed in the dissertation regarding the support in the process of adaptation of refugees is indisputable, both in scientific (pedagogical and developmental psychology) and in scientifically applied terms. The conclusion refers to the complex refugee pressure on the overall functioning of the State, which is inevitably reflected in the attempts of the education system in the Hellenic Republic to integrate the children of refugees and to respond adequately to their specific needs. An aspect that is represented in detail in the research submitted for opinion.

2. Data on the Doctoral Student

From December 2021 to November 2023, Panayota Fasli is a doctoral student in pedagogical and developmental psychology. The procedure for conducting the current PhD dissertation defense was implemented correctly. The minimum national requirements under Art. 2b, paragraphs 2 and 3, of the Law on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria (LDASRB) and Art. 24, paragraphs 1, of the Implementing Regulations of the LDASRB are met. The submitted publications are relevant to the dissertation topic and demonstrate research competence.

3. Dissertation and Abstract Data

The social significance of the problem, the need for generalization and systematization, determine the volume of Panayota Fasli doctoral dissertation: 232 pages with 49 tables and 10 figures included. Its main formal structure comprises three parts, organized as chapters, respectively introduction, conclusion, contributions and appendices. The literature cited covers 206 titles in Greek and English, which are relevant to the issues under consideration.

The main thesis is based on the need for complex interventions that aim to support refugees in coping with the traumatic events they experienced, to improve their social integration, educational status.

In the introductory part, Panayota Fasli emphasized the topicality of the problem, its social significance and the motivation for choosing the topic.

In the first chapter, an objective and detailed analysis of the concepts of migration and refugee is made, and the author refers to various normative documents. The topic of access to education, protective and risk factors that influence the well-being of refugees is presented. Logically, it ends with the challenges they face, both those who have left their country and the professionals working with them, and the mechanisms to overcome them.

In the second chapter of the dissertation, the organization and conduct of the experimental study are presented. The key components of the applied

psychological methodology such as subject, object, goal, hypothesis and sub-hypotheses and tasks of the experimental program are described in a motivated manner.

The author sets out the following tasks, which she successfully accomplished, namely: to study the relevant scientific literature, as a result of which the variables related to the personality of the teachers, which have an impact on the mental health of the refugee students, are derived. The comprehensive analysis carried out leads to the structuring of eight main factors that should be investigated in the context of learners' mental health. This conceptual model is explored through the use of psychometric tools that assess the leading factors determining the adaptation, socialization and integration of refugee children.

The leading hypothesis is linked to the assumption that the level of multicultural competence and knowledge of inclusive practices by teachers, as well as their perceptions and evaluations of students' psychological health, determine the outcome of psychological support in the education of refugees in the Hellenic Republic.

The third chapter can be indicated as the most engaging for the doctoral student, because on the basis of the discussion of the research results, productive conclusions and generalizations of a predominantly applied-practical character are drawn.

The abstract correctly presents the structure and content of the dissertation work.

In conclusion, I will emphasize that such developments are very relevant given the changes that have occurred in societies, the relations between people, including emerging new problems for practical implementation.

4. Scientific Contributions

I accept the formulated contributions of Panayota Fasli and find grounds for highlighting the following contribution points in theoretical and practical aspects:

- A structured analysis of the difficulties faced by refugees in the process of integration in the Hellenic Republic has been carried out and alternatives for overcoming them have been indicated;
- An own methodology has been developed and objective data has been obtained with regard to the issues studied;
- A multidisciplinary hierarchical model for providing psychological assistance to refugees is presented;
- The theoretical analysis and the results obtained from the conducted research are significant and applicable in pedagogical practice, as they summarize the experience of teachers working in a multicultural environment and are a very good basis for training specialists involved in improving the situation with the protection and well-being of refugees.

5. Notes, Questions, Recommendations

I have no critical remarks on the essential aspects of the main theses and their proof in the dissertation.

6. Conclusion

On the basis of the above analysis of Panayota Fasli's dissertation: "Guidelines for Psychological Support in the Education of Refugees in the Hellenic Republic", I give my positive assessment of the work and recommend the respected Scientific Jury to award the PhD in scientific area of activity 3.2. Psychology /Pedagogical and Developmental psychology/, and I will vote for it.

28/01/2024

Veliko Tarnovo

Signature: .....

(Assoc. Prof. PhD Ivan Stoyanov)